

Teresa Forcades Metgessa, teòloga, monja i política

“L'Església ha preservat el pensament de les dones del passat”

MIREIA ROURERA

● El 2016, l'any en què Teresa Forcades ha estat exclaustrada del monestir de Sant Benet de Montserrat –en principi per dedicar-se a l'activitat política–, una editorial anglesa i una altra d'italiana li han publicat llibres. Aquest 2017 Herder li traduirà al català i al castellà *Faith and Freedom* (Polity Press: Londres, 2016). En canvi, *Siamo tutti diversi! per una teologia queer* (Ed. Castellevechi: Roma, 2016) de moment qui se'l vulgui llegir ho haurà de fer en italià. Dos llibres, en tot cas, per incidir en els conceptes de llibertat i igualtat. Forcades és autora de molts llibres, però avui més que mai és de rabiosa actualitat un que es va publicar el 2007: *La teologia feminista en la història* (Fragmenta).

La dona en l'Església encara està en més desavantatge que la dona en la societat?

L'Església catòlica és una institució que la presa de decisions la vincula a l'ordenació sacerdotal i que aquesta la vincula a la masculinitat. Com li pots explicar per exemple a una nena que té fe, que sent dintre seu que Déu és important, que una dona no pot representar Déu davant la comunitat? Això té una profunditat que va més enllà de modes, estereotips, costums i fins i tot tradicions. És una assignatura pendent que cal adreçar. Però l'ordenació està relacionada amb la presa de decisions i, per tant, el govern de l'Església, cosa que fa que la marginació estructural sigui més visible, escandalosa. Però en canvi aquesta Església resulta que a la vegada és l'únic àmbit on s'ha preservat el nom, la iniciativa social i la tradició, els escrits i el pensament d'un nombre més gran de dones que han viscut en el passat. Clara d'Assís, Hildegarda de Bingen o Gertrudis de Helfta, santa Teresa de Jesús..., haurien quedat en l'oblit si no hagués estat per una institució

Forcades reivindica l'Església que ha permès la realització de tantes dones en la història i com a teòloga feminista troba fonamentació bíblica per reivindicar la igualtat

que va acollir les seves iniciatives, evidentment no sense lluita. Però malgrat aquesta lluita van ser acollides i aquesta institució ha tingut una continuïtat fins avui. El meu monestir va ser fundat al segle XIV i des d'aleshores hi ha hagut aquesta estructura que ha permès que subsistís. On són els equivalents no religiosos d'aquestes iniciatives?

Sempre hi ha hagut majoria de dones a l'Església.

Aquesta majoria de dones no som, evidentment, dones alienades que ens hi estem perquè no ens atrevim a buscar un altre horitzó per al nostre desenvolupament personal. En aquesta estructura i malgrat els canvis que s'han de fer, hi ha i hi ha hagut sempre un espai que no és més discriminatori per a les dones sinó que ha resultat de major llibertat i realització, per això moltes feministes contemporànies que no són de l'àmbit de les religions ara estant estudiant els arxius dels monestirs i aquesta tradició ininterrompuda de dones de la qual no troben paral·lel en el món secular.

Vostè venia d'una família laica i de molt jove va sentir la crida de Déu...

La meua família, efectivament, era no-religiosa i va ser als quinze anys que vaig llegir els Evangelis, que em van impactar d'una manera personal i profunda. Va ser a partir d'aquí que vaig començar a explo-

rar en un àmbit aliè en mi, ja que la meua família, tot i que no me n'havia dit mal, sí que comparava l'Església amb la monarquia, una cosa del passat i que no calia prestar-hi gaire atenció.

Com ha encaixat en aquesta Església?

Abans d'entrar al monestir vaig estar a la parròquia de Sant Pere Claver, al Poblesec, que tenia un estil de Vaticà II, amb un consell parroquial que funcionava, on hi havia un rector que no deia què s'havia de fer i on hi havia una incardinació social. La meua família m'havia ensenyat uns valors humanistes molts profunds, per això quan als quinze anys vaig anar a la parròquia els vaig dir: “Aquests valors, vosaltres els prediqueu, i aquí els fan!” Una cosa és parlar de la solidaritat i de la fraternitat internacional i una altra és posar-se al costat del que pateix.

A Montjuïc hi havia barraques...

Jo recordo cada diumenge anar a buscar persones que podien estar en una situació de gran vulnerabilitat. De la meua parròquia i d'altres va sorgir Arrels, per atendre els sensesostre de Barcelona. Anàvem a buscar les persones que dormien en condicions infrahumanes sota el fred de l'hivern i se'ls ajudava... Jo, doncs, més que veure una contradicció en l'Església, el que veia és que allà era on posàvem a la pràctica tots els valors que m'havien ensenyat a casa.

Després a Montserrat...

Quan hi vaig entrar, l'any 1997, també vaig trobar un espai, una comunitat, on jo no em sento frenada, sinó més aviat potenciada amb les meves germanes. Som un convent molt plural, però ens ajudem. Per tant, jo he tingut uns espais concrets de vivència eclesial molt positius. Quan m'he trobat la part més negativa ha estat quan arran de les meves manifestacions públiques hi ha hagut persones d'Església que les han criticat d'una manera molt agressi-

En la meua comunitat no em sento frenada, al contrari, em sento potenciada

BIOGRAFIA

Feminisme

Doctora en medicina i teologia, Teresa Forcades és monja benedictina del monestir de Sant Benet de Montserrat. Escriptora i política, és una de les fundadores de Procés Constituent, independentista i anticapitalista. Molt crítica amb la poderosa indústria de les farmacèutiques, és una lluitadora feminista.

La monja Teresa Forcades, doctora en medicina i teologia, és fundadora de Procés Constituent. JUANMA RAMOS

me'n vaig d'aquesta tradició o em quedo en aquesta tradició i deixo de ser feminista perquè hauria d'acceptar que Déu vol realment aquesta limitació per a les dones. Però investigo i el que trobo és una fonamentació bíblica i teològica precisament per obrir les portes a llevar totes aquestes limitacions a les dones.

Què li diria als bisbes que estan en contra de la ideologia de gènere?

Els parlaria de la teologia *queer*. *Queer*, en anglès "rar, peculiar, que va de través, tort"... s'usava per insultar els homosexuals britànics als anys noranta. Els activistes van agafar aquesta paraula i van dir: "Vosaltres ens dieu *queer* com un insult perquè no encaixem en les categories de gènere habituals, però no encaixar és negatiu?" Les persones no estem cridades a trobar un espai de realització personal més enllà de les categories? Construir-se com a persona ha d'anar més enllà d'una etiqueta.

Parla d'identitat única...

En el capítol tercer de l'Evangeli de Joan, Jesús va veure Nicodem de nit perquè a aquest li feia vergonya que el veiessin de dia, i quan se li acostava tenen una conversa sobre el sentit de la vida. Enmig d'aquesta conversa Jesús li diu: "Nicodem, s'ha de néixer de nou!" I Nicodem li diu: "Com pot un home adult tornar a entrar dintre d'una dona per tornar a néixer de nou?" I la resposta de Jesús és: "No, no, no és néixer altre cop d'una dona, és néixer de l'aigua i de l'esperit!" Jo crec que la teologia *queer* vol dir que per tots nosaltres aquest horitzó de néixer de nou, fer-te, crear-te, ser responsable com a persona, gosar entrar en un espai d'originalitat..., aquest ideal de realització personal original, és la mirada que Déu ens fa a cada persona i hi veu no un home, una dona, un blanc, un negre..., no: hi veu un ésser únic i li dóna un nom nou. La teologia *queer* és la que vol ajudar-nos perquè cadascú sigui allò que pot aportar d'original.

va. Tampoc m'he sentit còmoda quan hi ha hagut decisions generals de l'Església en contra de l'homosexualitat o el celibat obligatori...

Què és la Teologia Feminista?

Un pensament crític que no existiria si no n'hi hagués una altra que diu a les dones que, pel sol fet de ser-ho, no poden ocupar

certs llocs dins d'aquesta tradició religiosa. Davant d'una argumentació teològica que manté que Déu diu que vol que les dones fem una sèrie de funcions i no en fem unes altres, jo com a teòloga feminista busco tant a l'escriptura com a la tradició teològica mil·lenària de la institució si això em sembla consistent o no. Si fos consistent, jo hauria de decidir si sóc feminista i

Una cosa és parlar de la solidaritat i de la fraternitat internacional i una altra és posar-se al costat del que pateix

Quan Déu mira a cada persona hi veu un ésser únic, és igual el seu gènere